

شناسایی عوامل درون سازمانی مشارکت معلمان در
طرح اقدام پژوهی چالشی جدید در حوزه آموزش و پرورش
حبیب الله نجفی هزارجریبی*
مُحَمَّد قلی زاده**

چکیده :

این مقاله به بررسی عوامل بازدارنده درون سازمانی مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده می پردازد. طرح معلم پژوهنده و اقدام پژوهی نوآوری جدیدی در نظام آموزش و پرورش کشور است. اقدام پژوهی روشی جدید برای بهبود عملی، نوآوری، تغییر و توسعه اقدام های آموزشگاهی و اجتماعی است. در این پژوهش 384 نفر از معلمان با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شده و به پرسشنامه تحقیق پاسخ دادند. نتایج بیانگر آن است که کمبود آگاهی و اطلاعات معلمان یکی از مهمترین عوامل بازدارنده مشارکت آنان در طرح اقدام پژوهی است. همچنین کمبود امکانات و دیگر منابع علمی پژوهشی، نگرش و عمل مدیران، کمبود وقت، کمبود توجه یکسان به دوره های تحصیلی، عدم توجه به جنسیت و رجحان تصمیم های بدون اتکا بر تحقیق از موانع دیگر درون سازمانی مشارکت معلمان در طرح اقدام پژوهی می باشد.

واژه های کلیدی :

عوامل درون سازمانی، مشارکت معلمان، معلم پژوهنده، اقدام پژوهی، آگاهی معلمان.

*. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم شهر
**. فوق لیسانس مدیریت آموزشی

مقدمه

تحقیق علمی ، فرایند جستجوی منظم برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین است . (دیویی 1319) پژوهش و کنجکاوی از تمایلات طبیعی بشر است و روشهای تحقیق در حقیقت ابزارهای دستیابی به حقیقت هستند . اقدام پژوهی¹ در زمره روش های تحقیقی توصیفی است که به واسطه آن معلمان پیوسته به ارزیابی عملکرد خود پرداخته و برای اطلاع دیگران گزارش می کنند و همچنین مسایل جاری و واقعی کلاس خود را شناسایی و برای حل آن تلاش می نمایند و آموزش را با پرورش در هم می آمیزند. (دانی² ، ویلبور³ ، تالاشک⁴ ، بونو⁵ ، وبائز و بوید⁶ ، 2004)

اقدام پژوهشی با به چالش کشیده شدن سلسله بلامنازع پژوهش های ملهم از دیدگاه فلسفی اثبات گرایی و رواج و رونق دیدگاه فلسفی و انتقادی در دهه های 1970 و 1980 تحولی در رویکرد به پژوهش ایجاد کرده است . در این میان بحث های زیادی درباره روش شناسی پژوهش های تربیتی در گرفت .

اقدام پژوهی شکل جامع از جستجوی علمی است که از طریق مشارکت در موقعیت های آموزشی به منظور بهبود ، سودمندی ، معقول بودن و صحت و درستی اعمال تربیتی انجام می شود (پویا 1382) هدف اقدام پژوهی در آموزش و پرورش کمک به معلم و سایر کارکنان آموزشی مدرسه در برقراری ارتباط بین دیدگاه هایشان از آموزش و پرورش با اعمالی است که روزانه در ارتباط با دانش آموزان انجام می دهند . بعبارت دیگر اقدام پژوهی در واقع نمود تفکر معلم به مثابه یک پژوهشگر است که او با مشارکت در آن می تواند به بهبود فهم خود از آموزش ، حل مشکلات درسی ، بهبود اعمال تربیتی و اثر بخشی بیشتر در کلاس دست یابد . (حسن زاده 1382) معلم با ذهنیت پژوهش گرانه و با برخورداری از هنجار آزمایشگری ، با موقعیت های عینی که با آن ها سر و کار دارد ، به عنوان یک مسأله و موضوع تحقیق برخورد کرده این باور را در خود ایجاد نماید که می تواند برای حل مشکل یا ارتقاء بخشیدن به کیفیت کار خود راه حلی پیدا کند. (مهرنژدی 1377)

برنامه معلم پژوهنده از جمله دستاورد های مهم حرکت نوپایی بوده است که همواره از سوی مدیران ،

1 . Action research
2. Dancy
3. Wilber
4. Talashek
5. Bonner
6. barnes_Boyd

معلمان و سیاست‌گزاران تعلیم تربیت مورد توجه و حمایت قرار گرفته است. اثربخشی آموزشی و ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت به توانمند سازی معلمان و مجهز نمودن آن‌ها به بینش علمی و انجام پژوهش‌های بستگی دارد. معلمان باید اندیشه تولید نمایند و از اندیشه‌ها در جهت بهبود وضع کلاس و سایر بخش‌ها استفاده‌های لازم به عمل آورند. (شریعت زاده - 1382)

موضوع معلم پژوهنده برای بهسازی و ایجاد تحول در وضعیت فعلی آموزشی در کلاس‌های درس مدارس ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است تا معلمان شخصاً به پژوهش بپردازند و نتایج آن را خود و همکارانشان در حین کار و عمل در کلاس درس و مدارس ملاحظه نمایند. (جیمز.ان.جانسون 1373)

برنامه معلم پژوهنده چند سالی است در وزارت آموزش و پرورش به ویژه پژوهشکده تعلیم و تربیت و شوراهای تحقیقات آموزش و پرورش استان‌ها (1369) مورد توجه قرار گرفت و علی‌رغم وجود کاستی‌ها و مشکلات در برنامه معلم پژوهنده رویکرد معلمان نسبت به برنامه معلم پژوهنده مثبت بوده است و میزان مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده فرایند افزایشی بخود دارد. در پژوهش فوق به شناسایی عوامل درون سازمانی مشارکت معلمان در طرح اقدام پژوهی (چالشی جدید در حوزه آموزش و پرورش) مورد بررسی قرار می‌گیرد و به دنبال پاسخ‌گویی به سوال‌های زیر است:

1. آیا کمبود آگاهی معلمان پیرامون طرح معلم پژوهنده مانع شرکت آنان در طرح معلم پژوهنده است؟
2. آیا کمبود امکانات و منابع پژوهشی مانع شرکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
3. آیا نگرش و عمل مدیران مانع شرکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
4. آیا جنسیت (زن و مرد) مانع شرکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
5. آیا ویژگی‌های معلمان در هر یک از دوره‌های تحصیلی مانع شرکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
6. آیا کمبود وقت برای حضور معلمان در کلاس مانع شرکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟

روش شناسی

این تحقیق از نظر هدف کاربردی ، از لحاظ موضوع ارزشیابی و از نظر روش توصیفی است . قصد بر این است که عوامل بازدارنده درون سازمانی مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده مورد بررسی قرار گیرد و هدف این دسته از پژوهش های آموزشی ، توصیف شرایط یا پدیده های مربوط به نظام آموزشی می باشد .

جامعه آماری تحقیق از کلیه معلمان پژوهنده آموزش و پرورش شهرستان بابل تشکیل شده است که از بین این جامعه آماری تعداد 384 نفر بر اساس جدول تعیین حجم نمونه از روی حجم جامعه کرسجی و مورگان بعنوان نمونه آماری انتخاب شده اند از این تعداد 214 نفر معلمان مرد پژوهنده و 170 نفر معلمان زن پژوهنده تشکیل شده است .

در تحقیق حاضر از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای استفاده شد . برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردیده است . پرسشنامه فوق از 28 سوال تشکیل شده است که بر اساس مقیاس چهار درجه ای (خیلی زیاد= 4 ، زیاد = 3 ، کم = 2 ، خیلی کم = 1) ساخته شده است . پرسشنامه بر اساس سوال های تحقیق و به منظور پاسخ دادن به سوالات 6 گانه تدوین شده است . روایی محتوای¹ پرسشنامه با تأیید متخصصان و کارشناسان قرار گرفت و اعتبار² آن با اجرای آزمایشی روی 35 نفر با استفاده از روش الفای کرونباخ³ 0/93 بدست آمده است . لذا پایایی ابزار مورد تأیید قرار گرفت . برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی (جداول ، محاسبه درصد ها ، رسم نمودار ، محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندن و T-تک متغیری) استفاده گردیده است .

1 . Content Validity

2 . Reliability

3 . Cronbach

نتایج
نمایش توزیع فراوانی و درصدی مربوط به پاسخ
آزمودنیها به سوالات اصلی تحقیقی

جمع	خیلی کم	کم	زیاد	خیلی زیاد	فراوانی	کمبود آگاهی معلمان
1560	20	158	652	730		
100	1/3	10	41	46	درصد	
1170	41	173	584	372	فراوانی	کمبود منابع علمی - پژوهشی
100	3/5	14	49	31	درصد	
3510	214	8/3	1293	1190	فراوانی	نگرش و عمل مدیران
100	6/1	23	36	36	درصد	
1560	78	382	538	526	فراوانی	کمبود وقت برای معلم در کلاس
100	5	24	34	36	درصد	
1560	67	130	446	917	فراوانی	کم توجهی به ویژگی معلمان در دوره های تحصیلی
100	4/3	8/3	28	58	درصد	
1170	71	36	224	699	فراوانی	عدم توجه به جنسیت
100	6/1	15	19	59	درصد	

جدول شماره 1 : پاسخ آزمودنی ها به سوالات ویژه

جدول شماره 2: خلاصه بحث استنباطی از آزمون T مقایسه میانگین نگرش ها با میانگین طبقات برای 6 سوال ویژه

شاخص ها سوالات	پ.ن. پژوهش	میانگین ن.ن.	استاندارد ف.ن.	نمونه حجم	میانگین دارد استاندارد	آزادی درجه	احتمال سطح	پ.ن. مقایسه T	تجزیه T	ضریب پراکندگی
کمبود آگاهی معلمان	/5 2	3/341	/499 0	390	/025 0	389	<0/05 p	/23 33	/96 1	14/9
کمبود منابع علمی - پژوهشی	/5 2	3/1	595 0/	390	3011 0/	389	<0/05 p	/92 19	/96 1	19/2
نگرش و عمل مدیران	/5 2	2/99	/55 0	390	/028 0	389	<0/05 p	/42 17	/96 1	18/52
کمبود وقت برای معلم	/5 2	3/01	584 0/	390	/029 0	389	<0/05 p	17/4	/96 1	1/94
کم توجهی به ویژگی های معلمان	/5 2	3/41	/478 0	390	/024 0	389	<0/05 p	37/9	/96 1	14/01
عدم توجه به جنسیت	/5 2	3/32	/802 0	390	0406 0/	389	<0/05 p	/31 20	/96 1	24/1

1. تحلیل نتایج سوال ویژه شماره یک (این سوال ویژه شامل 4 سوال در پرسشنامه می شود.)
 آیا کمبود آگاهی معلمان از طرح معلم پژوهنده مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده است؟
 همانطور که در جدول شماره 2 مشاهده می شود چون T محاسبه شده (33/23) در سطح احتمال 95 درصد بزرگتر از T بحرانی (1/96) شده است لذا تفاوت نگرش با میانگین طبقات از لحاظ آماری معنادار است. لذا سوال شماره 1 کمبود آگاهی معلمان پیرامون طرح معلم پژوهنده مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده است مورد تأیید قرار می گیرد و فرض صفر رد می شود.
2. تحلیل نتایج سوال ویژه شماره 2 (این سوال ویژه شامل 3 سوال در پرسشنامه می شود.)
 آیا کمبود منابع علمی - پژوهشی مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
 همانطور که در جدول شماره 2 مشاهده می شود چون T محاسبه شده (19/92) در سطح احتمال 95 درصد بزرگتر از T بحرانی (1/96) شده است، لذا تفاوت میانگین نگرش با میانگین طبقات از لحاظ آماری معنادار است. لذا سوال شماره 2 کمبود منابع علمی - پژوهشی مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است مورد تأیید قرار می گیرد و فرض صفر رد می شود.
3. تحلیل نتایج سوال ویژه شماره 3 (این سوال شامل 8 سوال در پرسشنامه می شود.)
 آیا نگرش و عمل مدیران مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
 همانطور که در جدول شماره 2 مشاهده می گردد چون T محاسبه شده (17/42) در سطح احتمال 95 درصد بزرگتر از T بحرانی (1/96) شده است لذا تفاوت میانگین نگرش با میانگین طبقات از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین سوال شماره 3 نگرش و عمل مدیران مانع شرکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است مورد تأیید قرار می گیرد و فرض صفر رد می گردد.
4. تحلیل نتایج سوال ویژه شماره 4 (این سوال ویژه شامل 4 سوال در پرسشنامه می شود.)
 آیا کمبود وقت برای معلم در کلاس درس مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟
 همانطوری که در جدول شماره 2 ملاحظه می شود چون T محاسبه شده (17/4) در سطح احتمال 95 درصد بزرگتر از T بحرانی (1/96) شده است لذا تفاوت میانگین نگرش با میانگین طبقات از لحاظ آماری معنادار است.

بنابراین کمبود وقت برای معلم در کلاس درس مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است مورد تأیید قرار می گیرد و فرض صفر رد می شود .

5. تحلیل نتایج سوال ویژه شماره 5 (این سوال ویژه شامل 4 سوال در پرسشنامه می شود.)

آیا کم توجهی به ویژگی معلمان هر یک از دوره های تحصیلی مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است؟

همانطوری که در جدول شماره 2 ملاحظه می شود و چون T محاسبه شده $(37/9)$ در سطح احتمال 95 درصد بزرگتر از بحرانی $(1/96)$ شده است می توان گفت تفاوت میانگین نگرش طبقات از لحاظ آماری معنادار است . لهذا کم توجهی به ویژگی معلمان هر یک از دوره های تحصیلی مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده می شود مورد تأیید قرار می گیرد و فرض صفر رد می شود .

6. تحلیل نتایج سوال ویژه شماره 6 (این سوال ویژه شامل 4 سوال در پرسشنامه می شود.)

آیا عدم توجه به جنسیت (مرد و زن) معلمان هر یک از دوره های تحصیلی مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است ؟

با ملاحظه به داده های جدول شماره 2 چون T محاسبه شده $(20/31)$ در سطح احتمال 95 درصد بزرگتر از T بحرانی $(1/96)$ شده است لذا می توان گفت تفاوت میانگین نگرش با میانگین طبقات از لحاظ آماری معنادار است . لهذا عدم توجه به جنسیت معلمان در هر یک از دوره های تحصیلی مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده می شود مورد تأیید قرار گرفت و فرض صفر رد می شود .

بحث و نتیجه گیری

1. نتیجه سوال ویژه اول بیانگر ، کمبود آگاهی معلمان از طرح معلم پژوهنده مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده است . نتایج و بررسی ها و تحقیقات سایر محققان مانند استیگر و هیبرت (1383) ، مرندي (1357) ، عطائی (1385) ، حسن زاده (1385) نیز نشان دادند که میزان آگاهی از پژوهش و فرآیند تحقیق می تواند در مشارکت افراد در فرایند تحقیق تأثیر داشته باشد .

2. نتیجه سوال دوم نشان داد ، کمبود منابع علمی - پژوهشی مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است . نتایج تحقیقات انجام شده توسط کاترین اسنو (2002) ، پژوهش های مضطرزاده (1375) ، و امینیایی (1375) نیز حاکی از اهمیت وجود امکانات و منابع علمی و شرایط لازم در انجام پژوهش هاست و امکانات و منابع با میزان تحقیقات انجام شده ارتباط دارد .

3. نتیجه سوال سوم بیانگر آن است که نگرش و عمل مدیران مانع مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده است و نتایج تحقیقات انجام شده توسط جفری گلاندر (1999) ، حسن زاده (1382) نیز به اهمیت نگرش مثبت در طراحی ، اجرا و کاربرست نتایج تحقیقات اشاره دارند .

4. برآیند سوال چهارم نشان می دهد که کمبود وقت برای معلمان در کلاس درس مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده شده است و نتایج تحقیقات و بررسی های به عمل آمده توسط محققان دیگر ، بیژن ظهوری ، زنگنه و زهرا گویا (1376) ، مهرنژدی (1379) ، کاترین اسنو (2002) موید این نکته است که عامل زمان و وقت در اجرای پژوهش تأثیر و نقش بسزائی دارد .

5. برآیند بررسی های به عمل آمده از سوال شماره پنج نشان می دهد که کم توجهی به ویژگی های هر یک از معلمان در دوره های مختلف تحصیلی مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده است و نتایج تحقیقات و بررسی های به عمل آمده توسط محققان دیگر استیگلور هیبرت (1383) ، جفری گلاندر (1999) نیز حاکی از آن است که میزان کم توجهی به ویژگی های هر یک از معلمان در دوره های مختلف تحصیلی می تواند بعنوان مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده گردد .

6. نتیجه سوال ویژه شماره شش بیانگر آن است که عدم توجه به جنسیت معلمان هر یک از دوره های تحصیلی مانع مشارکت آنان در طرح معلم پژوهنده است ، تحقیقات و بررسی های به عمل آمده توسط محققان دیگر از جمله استیگر و هیبرت (1383) نتایج این تحقیق را

تأیید می کند بیانگر آن است که توجه به جنسیت
معلمان در دوره های تحصیلی در گرایش معلمان به
مشارکت در طرح معلم پژوهنده از اهمیت بالایی
برخوردار است .

پیشنهاد ها

از آنجایی که با سوالات این پژوهش به شناسایی موانع درون سازمانی مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده پرداخته شده است لذا پیشنهاد می شود :

❖ برای بالا بردن مشارکت معلمان در طرح معلم پژوهنده از است اطلاعات و امکانات کافی از قبیل بروشور ، مجلات ، کلاس های ضمن خدمت ، دوره های آموزشی ، خبرنامه ویژه معلمان ، جزوات علمی و کتاب های تالیفی ویژه اقدام پژوهی استفاده گردد .

❖ برنامه های لازم برای تغییر نگرش از طریق بالا بردن اعتقاد معلمان به اثرات طرح معلم پژوهنده در فعالیت های آموزشی ، تربیتی ، تشویق و ترغیب آنان به امر اقدام پژوهی و قرار دادن منابع و امکانات جهت سهولت بخشیدن فعالیت های اقدام پژوهی و ارج نهادن به تمامی کسانی که در طرح معلم پژوهنده اقبال نشان دادند ، صورت پذیرد .

❖ از آنجایی که یکی از موانع مربوط به کمبود وقت معلمان بود شایسته است با تقلیل ساعات تدریس موظف و ایجاد ساعات مطالعه در مدرسه گشایشی در وقت معلمان بوجود آید تا آنان با آسودگی خاطر به تحقیق بپردازند .

❖ در جهت تقویت میزان مشارکت معلمان در برنامه معلم پژوهنده به توانایی و کفایت معلمان توجه شود نه جنسیت آنان تا زمینه حضور تمامی معلمان در طرح معلم پژوهنده فراهم گردد .

❖ تحقیق فوق در سطح وسیع تر در استان های مختلف اجرا تا زمینه تحقیق تطبیق دیگری فراهم گردد و به افزایش دانش بشری کمک گردد .

فهرست منابع

الف : منابع فارسی :

1. استیگلر ، جیمز و هیبرت جیمز ؛ (1383) ، شکاف آموزشی ، ترجمه دکتر محمد رضا سرکارانی و علی رضا مقدم ، انتشارات مدرسه .
2. امام جمعه ، سید محمد رضا و سعیدی رضوانی ، محمود ، (1382) : پژوهش حین عمل رویکردی نو در آموزش ضمن خدمت ، فصلنامه تعلیم و تربیت 81 ، شماره 1.
3. امینایی ، م ، (1375) بررسی علل عدم گرایش هیأت علمی دانشگاه به تحقیق ، فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه تربیت معلم .
4. بازرگان ، عباس ، (1372) : اقدام پژوهی و کاربرد آن در تعلیم و تربیت ، فصلنامه تعلیم و تربیت ، شماره 3 و 4 .
5. جان ، دیویی ، (1319) : منطق تئوری تحقیق ، ترجمه دکتر علی شریعتمداری ، چاپ دوم ، تهران ، انتشارات دانشگاه تهران
6. جیمز .ان.جانسون ، (1373) : روش هایی برای به کار بستن یافته های پژوهشی ، ترجمه دکتر محمود مهر محمدی ، شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش ، نشریه شماره 14 .
7. حسن زاده ، رمضان ، (1382) : روش های تحقیق در علوم رفتاری ، تهران ، انتشارات
8. ساکی ، رضا ، (1383) : اقدام پژوهی راهبردی برای بهبود آموزش و تدریس ، پژوهشکده تعلیم و تربیت
9. شریعت زاده ، م ، (1382) : معلم پژوهنده رویکردی به توسعه و به سازی منابع انسانی آموزش و پرورش ، پژوهشنامه آموزشی شماره 13 ، آذر ماه .
10. ظهوری زنگنه و زهرا گویا ، (1376) : اقدام پژوهی و کاربرد آن در ارتقای کیفیت آموزش عالی ، مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی ، دانشگاه علامه طباطبایی.
11. قاسمی ، پویا ، (1382) : راهنمای معلمان پژوهنده ، تهران ، لوح زرین.
12. گویا ، زهرا ، (1377) : تحقیق عمل آموزشی و اهمیت نقش معلم به عنوان محقق پژوهش در آموزش ، مجموعه مقاله ها ، پژوهشکده تعلیم و تربیت .
13. گویا ، زهرا ، (1383) : تحقیق عمل و کاربرد آن در آموزش اقدام پژوهی راهبردی برای بهبود آموزش و تدریس ، پژوهشکده تعلیم و تربیت .

14. مجموعه سخنرانی های ارائه شده در اولین
گردهمایی شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان های
کشور ، دبیرخانه شورای تحقیقات ، 1370.
15. مجموعه سخنرانی های ارائه شده در سومین
گردهمایی سراسری اعضای شورای تحقیقات آموزش و پرورش
استان های کشور ، دبیرخانه شورای تحقیقات ، 1372.
16. مرندی ، ع ، (1375) : سلامت در جمهوری اسلامی
ایران ، تهران ، یونیسف .
17. مضطرزاده . ف . ا . (1375) : وضعیت مراکز تحقیق
در کشور ، ناشر فرهنگستان علوم ، شماره 10 و 11.
18. مهرنژدی ، محمود ، (1379) : جستارهایی در پژوهش
در قلمرو آموزش و پرورش ، پژوهشکده تعلیم و تربیت .
19. مهرنژدی ، محمود ، (1371) : تحقیقات آموزشی و
مهارت های حرفه ای معلمان ، پژوهشنامه آموزشی ،
شماره 7.

ب : منابع انگلیسی

1. Condiffe, ellene, Shulman Lee, (1999) Issues in Education Research, Jossey Bass Inc.
2. Dancy, BL, Wilbur J., Talashek M, & Bonner G, Barnes_ Boyd C. (2004). Community_ based research: barriers to recruitment of African Americans. Nurs Outlook. Sep_ Oct: 52(5):234_40.
3. De land sherto' G History of Educational Research in International Encyclopedia of Education, Vol.3.1986 PP .1588 _ 1596.
4. Debeauvais, M. National Educational Research policies: A World Survey, UNESCO, Paris 1990/PP11.
5. Gay, L.R: (1991) Educational Research, Macmillan.
6. GaY.R.L, (1990) Educational Research, MacMillan INTERNATIONAL EDITONS,
7. Mitra S.K. Educational Research (1992) A Perspective National Institute for Educational Research of Japan PP.
8. NIER (National Institute of Educational Research Tokyo/1992) Educational Research and Training in Asia and the pacific _ Report of a Unesco _NIER Regional Seminar. PP 180.
9. Reason, Petey: Choice and quality in action Research Practice, www. Snow Cathrine, [http:// www.gse.harvard.edu/](http://www.gse.harvard.edu/).